

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr. (11.2-53) SD

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO

Vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. vasario 12 d. pasitarimo „Dėl šešėlio paslaugų sektoriuje“ protokolo 2 punktą, kuriuo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (toliau – Ministerija) ir Lietuvos Respublikos valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VDI) buvo pavesta parengti Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo pakeitimo projektą, numatantį leidimą VDI inspektoriams atlikti kontrolinius pirkimus, Ministerija parengė ir teikia svarstyti Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 9, 11 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 11¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).

VDI įstatymo projektas parengtas siekiant suteikti teisę VDI inspektoriams atlikti kontrolinius pirkimus Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka. Jo nuostatos padės mažinti šešėlinės ekonomikos mastus, mažins dėl nelegalios veiklos patiriamus valstybės biudžeto pajamų netekimus, skatins sąžiningą ir skaidrų verslą.

Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo (toliau – VDI įstatymas) 4 straipsnyje nustatyta, kad VDI kompetencijai priskiriama nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimų prevencija ir Lietuvos Respublikos darbo kodekso, darbuotojų saugą ir sveikatą bei darbo santykius reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų kontrolė įmonėse, įstaigose, organizacijose ar kitose organizacinėse struktūrose, nepaisant jų nuosavybės formos, rūšies, veiklos pobūdžio, taip pat tais atvejais, kai darbdavys yra fizinis asmuo (toliau – darbdavys).

VDI, vykdydama darbo teisės aktų prevenciją ir kontrolę, atlieka tiek planinius, tiek neplaninius patikrinimus. Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. A1-316 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 16 punkte nustatyta, kad VDI inspektorius apie neplaninį patikrinimą praneša jį atliekant. Prisistatydamas darbdaviui atstovaujantiui asmeniui ar darbdavio įgaliotam asmeniui, VDI inspektorius pateikia tarnybinį pažymėjimą (valstybės tarnautojo pažymėjimą), įgaliojimą, o atlikdamas neplaninį darbdavio patikrinimą – ir patvirtintą sprendimo (pavedimo) atlikti šį patikrinimą kopiją, paaiškina atvykimo tikslus, aptaria tikrinimo eigą.

VDI įstatyme nenumatytos teisės VDI inspektoriams, vykdančiams nelegalaus, nedeklaruoto darbo ar nedeklaruotos savarankiškos veiklos kontrolę, atlikti kontrolinius pirkimus.

VDI inspektoriai, pradėdami neplaninį ūkio subjekto patikrinimą, pateikia tikrinamam ūkio subjektui teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą sprendimo atlikti neplaninį patikrinimą kopiją, leidžia ūkio subjektui iš anksto susipažinti su informacija apie tai, dėl kokių

priežasčių atliekamas patikrinimas, kokiame subjektui suteikta teisė atlikti tokį patikrinimą, ir leidžia įvertinti, ar priežiūrą atliekančio subjekto sprendimas atlikti patikrinimą yra pagrįstas.

VDI inspektoriams, vykdančioms neplaninius nelegalaus / nedeklaruoto darbo ar nedeklaruotos savarankiškos veiklos patikrinimus, dažnai būna sudėtinga nustatyti galimus pažeidimus ir rinkti įrodymus. Šių pažeidimų ypatumai – sąmoningas jų darymas ir abipusė nauda (pasipelnymas, vengimas mokėti privalomus mokesčius į valstybės biudžetą, vengimas įteisinti savo teisinius santykius darbo sutartimi, vengimas turėti teisės aktuose nustatytus leidimus / verslo liudijimus / pažymas verstis veikla) juos darantiems asmenims, pavyzdžiui: darbdaviai leidžia nelegaliai dirbti asmeniui, turinčiam bedarbio statusą ir gaunančiam valstybės jam mokamas išmokas; fizinis asmuo, vykdamas nedeklaruotą savarankišką veiklą, atlieka remonto darbus kitam fiziniam asmeniui nuosavybės teise priklausančiame bute.

Suteikus teisę VDI inspektoriams neplaninių patikrinimų metu atlikti kontrolinius pirkimus, pagerės ūkio subjektų veiklos, ypač savarankiškai dirbančių fizinių asmenų paslaugų teikimo srityje, priežiūros kontrolė. Tai padės objektyviai nustatyti realius faktus, susijusius su galimu pažeidimu, ir palengvins su juo susijusių įrodymų rinkimą.

Konkrečios Įstatymo projekte nustatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdinamos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti kartu su Įstatymo projektu pateiktame Įstatymo projekto aiškinamajame rašte.

Įstatymo projektas teiktas išvadoms gauti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, VDI, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos įdarbinimo įmonių asociacijai ir Lietuvos trišalėje taryboje atstovaujančioms įstaigoms bei organizacijoms: Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijai, Lietuvos profesinei sąjungai „Solidarumas“, Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinei sąjungai, Lietuvos profesinei sąjungai „Sandrauga“, asociacijai „Investors' Forum“, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos verslo konfederacijai, Lietuvos darbdavių konfederacijai, Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmams, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams, Lietuvos maistininkų profesinei sąjungai, Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijai, Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinei sąjungai, Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijai ir visuomenei per Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinę sistemą.

Išvadas pateikė Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, VDI, Lietuvos savivaldybių asociacija, Alytaus miesto savivaldybės administracija ir VšĮ Lietuvos laisvosios rinkos institutas. Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacija, Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinė sąjunga darbo tvarka nurodė, kad pastabų neturi. Išvadų nepateikė Lietuvos įdarbinimo įmonių asociacija, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“, Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinė sąjunga, Lietuvos profesinė sąjunga „Sandrauga“, asociacija „Investors' Forum“, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos darbdavių konfederacija, Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai, Lietuvos maistininkų profesinė sąjunga ir Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacija. Su Ekonomikos ir inovacijų ministerija Įstatymo projektas suderintas darbo tvarka. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, teikiama derinimo pažyma.

Įstatymo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Įstatymo projektą parengė Ministerijos Darbo teisės skyriaus vyriausioji specialistė Irena Mickevičiūtė, tel. 8 706 68 254, el. p. Irena.Mickeviciute@socmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Įstatymo projektas, 2 lapai.
2. Įstatymo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl Įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui projektas, 1 lapas.
4. Įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 4 lapai.
5. Derinimo pažyma, 6 lapai.
6. Suinteresuotų institucijų ir visuomenės išvadų kopijos, 15 lapų.
7. Įstatymo projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

Ministras

Linas Kukuraitis